

Laadullisten aineistojen erityiskysymykset aineistohallinnassa

3.5.2016

Katja Fält

Tieteenala-asiantuntija

Katja.Falt@uta.fi

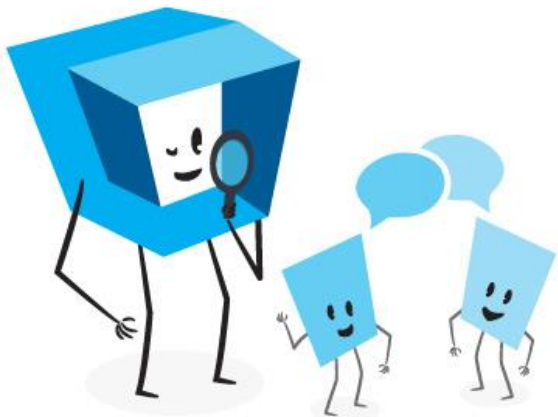

TIETOARKISTO

Haastatteluaineiston hallinnan keskeiset asiat:

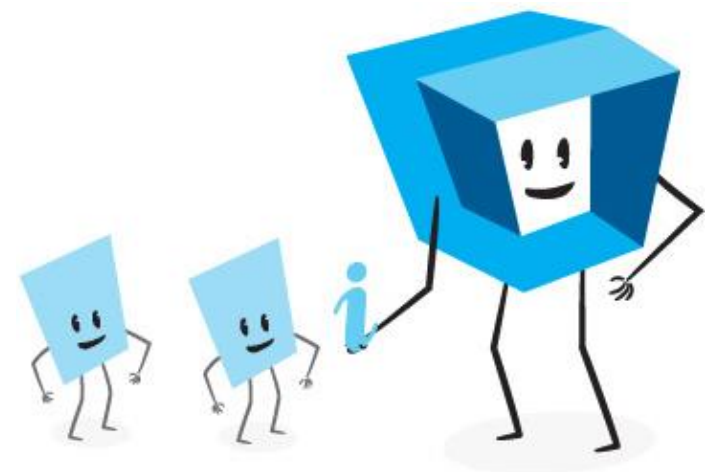
- ❖ tutkittavien informointi
- ❖ tunnistetietojen käsittely
- ❖ aineiston kuvailu

Tutkittavien informointi, 1/2

- ❖ Henkilötietolain (22.4.1999/523) soveltaminen
- ❖ Perustuu huolelliseen etukäteissuunnitteluun
- ❖ Tärkeä osa tutkimusaineiston onnistunutta elinkaarta
- ❖ Kirjallista tai suullista (kirjallista edellytetään silloin, kun tieto on arkaluontoista)

Tutkittavien informointi, 2/2

- ❖ Palvelee ensisijaisesti tutkittavan itsemääräämisoikeutta
- ❖ Informaation tulee täyttää tutkimuseettiset ja lain-säädännölliset vaatimukset
- ❖ Edes tutkittavan suostumuksella ei ole sallittua kerätä ja käsitellä henkilötietoja, jotka eivät ole tutkimuksen kannalta välttämättömiä
- ❖ Tutkimus ei saa aiheuttaa haittoja tutkittaville ja tutkittavien tietosuojasta tulee huolehtia

Tunnistetietojen käsittely

- ❖ Tunnisteelliset tiedot anonymisoidaan
- ❖ Suorat ja epäsuorat tunnisteet
- ❖ Anonymisointitekniikat: muuttaminen, poistaminen, kategorisointi
- ❖ Tunnisteellisten tietojen jättäminen voi olla joissain tapauksissa perusteltua (mm. historian tutkimus, asiantuntijahaastattelut)
- ❖ Säilytä anonymisoinnissa maltti!

Women Wearing Paper Bags on Their Heads, 1967
© Bettmann/CORBIS

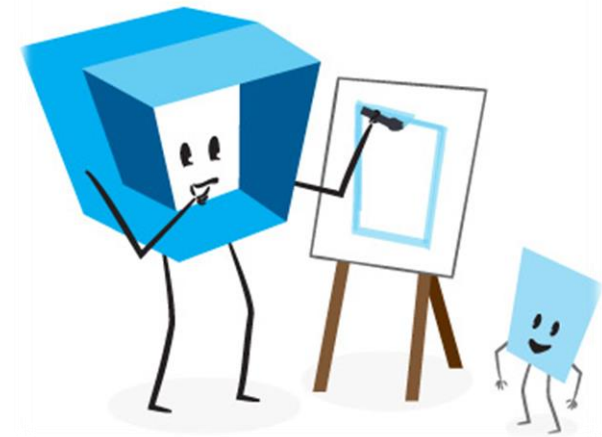
Aineiston kuvailu

Kutakin haastattelua koskeviin metatietoihin sisältyvät seuraavat asiat:

- ❖ toteutustapa: puhelimitse/sähköpostitse/kasvokkain + käytetyt tallennevälineet
- ❖ haastattelupaikka ja päivämäärä
- ❖ haastattelun tekijä ja haastateltava + haastateltavaa koskevat taustatiedot
- ❖ kontekstitekijät (ulkoiset olosuhteet tai tekijät, jotka ovat vaikuttaneet haastattelun kulkuun)

Koko haastatteluaineiston kuvailutiedoista tulisi selvittää:

- ❖ miten haastateltavat valikoituivat tai valittiin tutkimukseen?
- ❖ milloin aineiston keruu alkoi ja päättyi?
- ❖ millaisia keruulinstrumentteja käytettiin? (haastattelukysymykset/ teemat/ virikemateriaalit)

Muistilista haastattelututkimuksen tekijälle

- ❖ Tarkista tutkimusrahoittajan aineisto-ohjeet
- ❖ Arvioi tarve eettiselle lausunnolle
- ❖ Suunnittele, mitä kerrot tutkimuksesta ja aineiston käytöstä haastateltaville
- ❖ Kirjaa jokaisesta haastattelusta perustiedot haastattelun litteraatin alkuun ja erilliseen tiedostoon
- ❖ Litteroi kaikki haastattelut johdonmukaisesti ja mahdollisimman täydellisesti
- ❖ Suunnittele ja toteuta litteraattien anonymisointi

- ❖ Arkistoi aineistosi tutkimuksen valmistuttua riittävän tietoturvan tason tarjoavaan arkistoon (esimerkiksi Tietoarkistoon tai Kielipankkiin)